

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezérség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

HIVATALOS ROVAT.

Rendelet.

A' polgári lázadás és hadjárat a' mult évi terményeket nagy részben fölemésztette; az előidézt zavarok miatt ősz és tavasz vetés a' szokott menynységben nem tétethetett, az éhség békövetkezte iránt nem alaptalan az aggodalom.

Ugyanazért, nehogy a' kellő mezei rendőrség hiányában a' határprédálások is még bizonyosobban előidézzék e' nyomoruságot.

Ezennel az 1840-ik évi pozsoni országgyűlésnek a' mezei rendőrség iránt alkotott IX-dik törvényczikk erejét Magyarhon Erdélyi részére is kiterjesztem, oly felvilágosítással; hogy azon intézkedések, melyek azon törvényczikkben a' megszűnt földesuri hatóságra, és urbéri viszonyokra vonatkoznak, a' megváltozott viszonyok szerint értendők, — e' tekintetben az 1848-ik évi pozsoni országgyűlés XI-ik törvényczikkelye 1-ső §-sa is figyelembe vétetvén — és továbbá:

Azon teendők, melyek megyei és városi hivatalnokok kötelességül vannak az idézett törvényczikkelyekben kijelölve, az erdélyi törvényhatóságokban azon hivatal viselőknak válnak kötelességeiké, kik ha szintén különböző név alatt is hasonló körben hasonló hatóságot és kötelességet gyakorolnak.

Ezen intézkedés mielőbbi életbe léptetése és alkalmazása a' törvényhatóságoknak kötelességül tétetik.

Kolozsvártt, május 1-én 1849.

Csány László, s. k.
teljh. országos biztos.

Nem hivatalos rész.

Szász reactio. (Vége.) Erdélyben legelsőek a' szász atyafiak lettek a' reactio zsoldosai — a' historiából tudjuk: miként ők régi időkben is mindég a' német uralkodással kaczerkoddak.

A' szász bureaucratia, a' dézmát vesztett pap-ság a' martiusi törvényektől kenyerőket, hatalmukat féltették, mert tudták azt, hogy népválasztás

által a' hivatalok nem fognak fiuról fiura, vőre, sogorra örökség gyanánt átszállani, és tudták azt, hogy ez uton az eddig minden hivatalokból, czéhekől 's a' királyföldnek minden jótéteményeiből gondosan kizárva volt oláh lakosok is versenytársak lesznek.

Azért örömmel ragadák meg az alkalmat, miszerint a' bécsi camarilla által kicsinált terv folytán a' viszeszavonás szellemét a' nép keblébe elhintegessék.

Bécsben elérhetlen concessiok ígértettek a' szász népnek — Rosenfeld, Konrad, Salmen, Bedeus, Frlendenfels ismeretes nevek. Ezek voltak a' pártütés főnökei.

De elébb, mintsem a' baza elleni lázadás kiütötte volna kigyó fejét, egy nagy dolgot kelle eligazítani, 's ez az oláhokkali kibékülés. A' királyföldön lakó oláhok minden jogok és hivatalok élvezetéből ki voltak a' szászok által zárva, ezért köztök, mondhatni, halálos gyűlölség uralkodott.

Ezt a' camarilla igen jól tudta, de tudta azt is, hogy ha a' tudatlan és szolgálai függésben élt népnek főnökeit egymással kibékélteti, a' nép is követni fogja.

Saguna, az orosz zsoldban álló püspök, megkötötte a' frigyét; az árulás vezérfonalát vezető osztrák katonaság ördögi kárörömmel testvéri kezlet nyújtott ezen szövetségre, 's a' két népfaj katonatisztek, szász és oláh vezérek által vezetettve, megkezdette működését a' reactio érdekében.

Több hivatalokra oláhok alkalmaztattak. Szében az oláh és szász vegyes comitée székhelye lett. Innen vették a' praefectek, tribunok az utasításokat; ezen gyűlés határozott Erdély sorsáról, a' magyarság életéről és vagyonáról.

A' német és oláh sajtó hathatósan izgatott, mind kettő azon egy célra, a' magyar kormány megbuktatására és a' magyar nép kiirtására. Ezen ponton az egymást gyűlölt szomszédok is csökos barátok lettek.

Ezek elvitázhatlan tények, melyek mellett czöfolthatlan okiratok tanusitanak.

A' kormányzéknek a' comitée eltörléséről és

öszszegyülése tilalmáról kiküldött rendeletei számba sem vétettek.

Sőt inkább a' comitée tagjai befogatására megtett intézkedések is a' szászok által megbiúsítottak.

A' vegyes comitének fele szász egyénekből állott; minden rablások, gyilkolások és pusztítások, melyek a' magyar és székely helységeken és személyeken elkövetettek, a' comitée hírével és megrendeléséből történtek.

A' lények már magukban, ha írásbeli adataink nem is volnának, bizonyítják, miként a' szász és oláh felkelők eljárásaiban csak anynyi különbség van, hogy amazok nem gyilkoltak, de a' rablásban és pusztításban hátra nem maradtak. Wagner, Hiechs, Fabiui 'sat. szász vezérek nevei, Jánk, Axente, Prodán, Mikás neveikkel a' historia lapjain egyenlő nodorral fognak felemlítettni.

Enyed, Vásárhely, Ebesfalva 's ennek temploma, Teremi, Fejéregyháza 's több uradalmak, nemesi lakok kirablása, a' vagyon szomjuhozó szászok lelkét terheli.

'S mit mondjunk Szászsebesnek azon minden emberi érzést fellázító tettéről, miszerint sebesült honvédeinket legyilkoltatni nem irtózott?

Ha pedig arról van kérdés, melyik népfaj a' nagyobb hazaáruló? igen könnyű lesz a' párbuzamot elvonni.

A' Magyarhonnali uniót mindkettő feltörte — mindkettő elszakasztotta magát a' magyar hazától 's ennek kormányától. Mindkettő alája vetette magát az osztrák ministeriumnak; mindkettő a' haza önállását, függetlenségét, kiralyi esküvel szentesített szabadságát megtámadott ellenséggel cimborált, ezt elősegítette 's fegyveres pajtása lett mindkettő. És a' szászokra vonatkozólag annál nagyobb bünnel, minthogy ezen büntényt a' három erdélyi nemzetek közt fenállott unio megtörésével, melyre igen sokszor szerettek hivatkozni, követték el — arra tört, izgatott, hogy Erdélyben rajtuk kívül más nemzet életben ne maradjon.

Mind kettőben egy tartalék gondolat élt, az oláh így okoskodék: „a' kiirtást megkezdem a' magyarokon, 's bevégzem a' szászokon,“ a' szász ellenben azt hívé: hogy ha több magyar nem lesz, oka leend ugyan nékie is az oláhtól félni, de megvédi Austria hatalmas fegyvere.

Az ily árulásért Austriától mind kettő sokat kért, 's még többet reménylett.

Az oláh, mivel 195 ezer fegyveres erővel és 4000 ujoaccczal segítette az osztrák sereget, oláh országot; a' szászok, ama nevezetes „Denkschrift über die organische Verbindung des sächsischen national Körpers mit dem Constitutionellen Oesterreich“ szerint de dato 2. octobr. 1848. Szászországot, külön önálló alkotmányt követeltek.

Austria a' martius 4-iki octroyált alkotmány

szerint mind kettőt megcsalta. Okulhatnának a' szász atyafiak, átláthatnák: miként Austria ravasz politikája mindent ígér, míg a' népeket aljas céljai vak eszközeinek felhasználhatja, azután pedig megcsalja. Olyan az osztrák kormány, mint az orosz-lány, mely a' macska iránt barátságot szinlelt, míg a' barlangjában alkalmatlankodó egereket kifogta, azután meg felfalta.

Anyonyiban még is különböznek a' szászok az oláhoktól, hogy a' muszka behívása egyedül a' szász atyafiak mestersége. Vegyes gyűlés tartatván, az oláhok, Sagunát és Orgidan Rudolf brassói kereskedőt kivéve, mindyáján a' musza behívása ellen; a' szászok ellenben mindyáján a' mellett szavaztak. A' többség győzött 's minthogy ezen interventio kérdése a' bécsi és petersburgi udvarok között már előre el volt igazítva, csak hogy a' macska lábára volt szükség, melylyel a' sült gesztenyét a' parázsból ki lehessen kaparni, 's ily macska lábának a' szász atyafiak önként ajánlkoztak, Saguna és Müller Gotfrid, mint küldöttek a' muszkákhoz utaztak, 's azok a' nemzeti jogok megsértésével a' hazába bévezetettek.

Még ezzel sem elégedtek meg némely tulbuzgó szász atyafiak, hanem azt követelék, hogy a' muszkák Szebent és Brassót elhagyva, a' székely földet öntsék el, 's az ok állításuk szerint többszörösön hitszegő székely nemzetet mészárolják le. Tervezve volt az is: miszerint a' muszkákat oláh és szász népfelkelés kísérje bé a' székely földre, hogy annál véresebb nyomokat hagyjanak hátra. A' szászok már bizottmányt is küldöttek volt ki több magyar és székelyhelységeknél a' szász földhőzi békebelezése teljesítésére.

Ha mindezeket, 's még nyilván tudva levő több dolgokat meggondolják a' szász atyafiak, sorsuk mostohaságáról semmit nem panaszkodhatnak, sem pedig magukat bünteleneknek nem mondhatják.

A' hazaárulást, az ellenség behívását, hiveségtelenség büntetésével, fej és jószág elvesztésével fenytik a' haza törvényei, éppen ne csodálkozzanak tehát a' szász atyafiak, ha a' kormány az ellenség cimboraságában, fegyveres kézzel megszököttek irányában szigoruan intézkedett. Egyébiránt, azt hiszem, a' kormány tekintetbe veendő, hogy a' nép csak eszköz volt, és hogy a' gaz bujtogatók megszöktek, a' kormány feladata leend az elcsábított népeket megnyerni a' hazának, azokat a' haza közös szabadságában részeltetni, a' vétkeseket büntetni, de egyszersmind aként intézkedni: miszerint az elcsábított népek ezután félre ne vezettethessenek.

De gondolják meg a' szász atyafiak is: miként sorsunk anyoyira össze van fűzve, hogy életünk az ok életök is lesz, mit közös szabadságban élvezhetünk, ellenben a' mi halálunk, mitől isten már is megörzött, őket is elsodorja. S.

Felvincz érdekében néhány szó. (Vége.) Igaz, hogy F. Vincz mellett költői nyelven magas cothurnusban nem szólalt meg senki, mert elpusztulásának nincsen oly nagyszerű gyászos színezete, mint Enyed és Jára véletlen meg lepetésének; sőt mondják némelyek: a' földmives osztály nem követelhet oly mértékbeni segílyt, mint a' nagyobb városi mestermives tömeg; mire én, mellözve a' gyűlöletes öszszehasonlítást, csak ennyit felelek: a' szenvedő ember mindenütt méltó tárgya a' felebarát résztvevő érzetének 's a' földmives nem kevésbé szükséges tagja a' társaságnak, mint hasznos a' mesterember; ha pedig ez pénzt vihet el zsebében, művészeti eszességet fejében, midőn hirtelen futnia kell, jóval szerencsésebb mint amaz, ki takarmányában mindenét hátra hagyni kénytelen volt.

Még egy ellenvetést hallok a' Honvéd tudósítása nyomán. Volt k. biztos Böthi Ödön ur januárban 6000 p. forintot adott az állodalmi pénztárból a' vincziek segílyzésére 's a' ref. lelkész is félévi fizetését kikapta: igen de ez a' fizetés csak 150 forintból állott a' mindenéből kipusztult 11 tagból álló család számára a' felette drága téli időszakban; ama szépnek látszó öszszegből a' 6000 frból pedig csupán 3371 frt. osztatott ki 1048 vinczi egyén között, 3 fr. 13 kr. jutván egynek; a' többi rész 2629 fr. járai, szengyeli, m. ujjvári szerencsétlenek közt osztatott ki; 's ugyan 3 fr. 13 kr. mellett, hat hónapi idő alatt nem lehetett-e hatszor is éhel meghalni?

A' Honvéd hirdette, hogy néhány kolozvári jöltévők b. Kemény István kezébe 530 p. forintot tettek le enyedi, f. vinczi, járai romlottak számára; abból vinczi egyén még egy krt. sem kapott. 'S bár az a' báró tudatná már a' közönséggel, miként sáfarkodott a' két honból hozzá küldött szép adományokkal 's mi történt azon nagy ezüst öszszeggel is, mely octoberben, az Urbánhoz indított puskaporos ládák közt találtatott volt Tövisen: ezek iránt alázattal kérünk és várunk sokan felvilágosítást!

Folyamodtak ugyan az inségben fuldokló vincziek martius hónapban is segílyért a' kormány biztosai hivatalhoz, mely önerejükre támaszkodni utasította; de kérdés miben áll önereje a' hajléktalan, marháikból, gazdasági eszközeikből kipusztult (holott csupán 60 gazda képes önerején szántani) 400 háznépnek, melynek testi erejét is megtörte félévi bu és szigorgás? mihez 's miként kezdjenek, ha a' kárpótlás késik, az alladalom nem segíthet, kölcsön pedig senki sem ad tüke pénzt? Jöltévők feiszóllítását tervezi Aranyosszék t. k. biztosai; de sokan kétkednek a' hatályos eredmény iránt: adja az emberi szívek legfőbb kormányzója, hogy e' kétkedők nagyon csalódjanak 's a' munkás részvét ezen szerencsétlen székely nép iránt,

melytől a' hon szent ügyében, oly nagyszerű néhez áldozat vétetett, dicsőüljen meg sok ezer segedelmezők jótékonyágában 's ns. Aranyosszékben is találtassanak jobb lelkiük, mint a' hogy egy legközelebbi bizottmányi ülésről hangzék, kik készek legyenek a' korm. biztosai felszólításra, tavaszi szántással megsegíteni rokonukat.

Azonban alólirt ugy vélekedik, hogy ezen földmivelő szorgalmas helységet egyedül az állodalom mentheti meg a' tulságos inségtől 's erkölcsi elsüljedéstől; ha t. i. sietve kieszközli a' károk megtérítését, mit idejében megnyervén képes leend igazi háláját, honfi hű szolgálatával naponként teljesíteni, különben magának 's honfitársainak terhére csak sinyleni fog.

Dimény József.

Belső-Szolnokmegyében Alsó-Ilosván a' mult öszön 52-en küzdöttünk e' végső magyar helységben a' láncsás oláh táborral négy hétig. Végre megrohant Mihaelás és házainkat mind kirabolta. Minket hon nem talált, menekültünk; de közülünk 30-n mentek 4 hónapi vállalkozással a' vadász csspatba, mentek még Kossuth-lovasok is, még a' mult nyáron. 22-n hon maradánk, hogy e' végső helyen a' nőnem és gyermekek ne maradjanak csak oláhok kegyére. A' tavaszi szántás már békövetkezett, 30-n csaknem mind egyes gazdák oda vannak, 's a' midőn ők a' nemzet és hon ügyében távoztak el házaiktól, igazságosnak láttuk, hogy a' hon maradt 22 férfi egyesített erővel megszántsuk a' miénkkel egy sorban, 's ha mi bajjal is bévessük földjeiket; miről őket magán levél utján értesítőnk és nyugtatnók meg, de az bajosbban találja meg őket. Azért tisztelettel kérjük a' t. szerkesztőséget, sziveskedjék e' néhány sornak lapjain kevés helyet adni,*) mert ez több kezeken es szájakan értésökre juttatja. Itthoni dolgaik nem nyugtalanítják, nem kedvetlenítik őket, 's így több erővel, jobb kedvvel teljesíthetik vállalt szolgálatjukat.

Alsó-Ilosván, april. 18-án.

Molnár András.

Szék, april. 10. Városunkat több nyomoruságai után, újból nagy veszedelem érte. Husvét harmadnapján délutáni 3 óra felé egy Pusztai nevezetű embernek fia magát kócs-puska lödözéssel mulatván, apjának házára lőtt, mely a' nagy szél által élesztve azonnal lángra kapott, a' mi nek aztán a' lett a' következése, hogy másfél óra alatt 104 gazda ember lett földönfutó szegény egy gondatlan gyermek veszedelmes időtöltése által. Elégett a' római katolikusok temploma tor-

*) Örömet, azon ohajtásom kíséretében, hogy a' valóban szép példa minél több utánczókra találna.

Szerk.

nyostól, harangostól együtt, a' papi lak földig, mindeféle élelmi és gazdasági eszközeivel, valamint másoké is. A' nagy szél miatt megmenteni semmit sem lehetett. Megjegyzendő, hogy nem a' nép és elöljáróság akadályozá a' tűznek további harapozását, hanem csak a' jó isten; mert itt ezen város elöljáróinak (Isten bocsássa meg bűnököt) még eszökbe sem jut valami oltó eszközre szert tenni vagy plane fizetni, hanem ha így támad vagy egy égés, akkor csak az isten segít rajtunk és az oltja is el, mert elhiszem jobban szeret minket, mint az ember embertársát és felebarátját.

i—b—n.

Györgyfalva, j. aprilis 30. Miután hazánk függetlenségi nyilatkozványa aprilis 29-ikén a' györgyfalvi r. cath. szentegyházban isteni tisztelet végett megjelent polgárok előtt felolvastatott, megmagyaráztatott és a' zsarnokság zsoldossai által hazánkat végveszéllyel fenyegető, szívet és lelket megrázó, rablás, pusztítás és nérói kegyetlenkedések eleven színekben rajzoltattak; Istenre bizván az elégtételt: mi is végbúcsut mondánk a' habsburg-lotharingiai ház minden ivadékainak. S hogy a' felettünk mindig atyailag örökdő isteni gondviselés, bennünket több elvérzett szerencsétlen magyar testvéreink között, a' magyar vért szomjuhozó embertelen vandalszoldosok fegyvereitől megmentett szívünk méjéből fakadott hála-ének és könyörgés kíséretében oltári áldozatot mutatánk be az ég Istenének; áldást esdve alá igazságos és erőteljes magyar kormányunk üdvös munkálkodására és hadsergeink fegyvereire.

Sipos Nárcisz,
györgyfalvi lelkész és nemzetőr százados.

Vegyes hírek.

— Mart. 15-e szerint Ferencz József Sopronyba országgyűlést hívott össze. Ne féljünk, jegyzi meg az idézett lap, Görgeinek ott is többsége lesz.

— Bécsből jött kereskedők előadása után írja az Alf. H., hogy a' hátráló osztrak sereget Győr és Mozsony közt találták.

— Gönyönél ki akart kötni néhány száz mázsa löporral terhelt 's egy gőzös által vonatott két hajó. A' parton magyar őrség volt. A' hajón levő osztrak katonaság puskázni kezdett a' mieinkre; de a' mieink gránátokkal feleltek vissza. Egy gránát a' löporban pattanván szét, iszonyu durranással mind a' három hajó légbe repült.

— Batthyáni Lajost és fogoly társait Székesfehérvárat a' nép ki akarta szabadítani kinzóik körmei közül. De Batthyáni maga csendesíté a' né-

pet, mondván, hogy osztrak őreiknek meg van hagyva, hogy az első szabadítási kísérletnél őt és társait legyilkolják.

— Ugyan az Alf. H. szerint, az osztrak sereg Sz. Fehérvárt is odahagyta.

— Beszterczén aprilis 28- és 29-ik napjain nagyszerűen ünnepelték meg Pest visszavételét. Volt fényes világítás, tánczvigalom, szónoklatok a' néphez 'stb. A' derék Tóth ezredes az őszszes helyőrséget megvédélte.

(1) Alólirt felszólítja a' tisztelet közönséget, hogy miután több évekig orákat adván az új mérnöki szabásban vagy is a' női-ruha készítményben bátor ujonan felszólítani a' tisztelet közönséget, miután a' kevés időt a' melyet még itten szándékozik tölteni, felhívja hogy a' tanítást minél olcsóbban közre teheti, tenni fogja, hogy minden ki ezen új divatu szabást megtanulhassa. Lakása a' magyar kapunál az Andreasschosski házánál, a' Kovács mesternél.

(3)

BACHNER FERENCZ

Hirdetmény.

(2) Az álladalom részéről ezennel közhírré tétetik: hogy a' széki nemzetőrség által f. é. mart. 24-én kezdve folytatott portyázásban a' következő ingóságok koboztattak el, u: m: 13. darab gombajég fonal, 1 kötés kender, 2 karton köntös, 2 nadrág, 2 lájbi, 1 bekecs, 1 szürke czondrazeke, 1 fehér ágytakaró, 3 darab gyölcs, 1 tarka- és 1 fehér párnahaj, 4 paraszt párnahaj, 1 kamuka abrosz, 3 asztalkeszkenő, 1 szorító lájbi, 3 nagykeszkenő, 1 nagy selyem tarka keszkenő, 1 férfi gyólcasing, 1 pár durva változó, 2 vászon zsák, 1 selyem női köntös 1 háromlábú diofa asztal, 1 vég szürke czondra posztó, 1 szőttes avatég szalmazsák, 4 szőnyeg-zöld és tarka, 4 vég durva vászon.

Továbbá, Nagy és kis Iklódon f. é. apr. 22-én 's 23-án lefoglaltatott: 1 fehér öreg kancza, 1 pirospej öreg kancza és 1 éves kis unő borju.

Kis Jenőben f. é. apr. 23-án elkoboztatott: 1 vég damisz. Végre Kecseten, apr. 23-án elkoboztatott: 1 üveg mosdótál, egy kised tükrő, egy fa schatnl' a' Bota család nemességét bizonyító levelekkel, és egy zöld szőr ágytakaró; melyek Kolozsvárra behozatván, az ingóságok élelmezési segéd Fenesinél, a' marhák pedig Csulak Dániel utján maga rendin megláthatók; a' lehető tulajdonosok arra utasítottak: hogy követeléseiket ezen ingóságokat és marhákat illetőleg az e' végre kirendelt bizottmányhoz mátol számítandó 12. nap alatt adják be, mert azon túl ezen ingóságok és a' marhák is közárverés utján eladatnak.

(3)

(2) Egy jó fél fedelű kotsi jutányos áron eladó, értekezhetni lehet belső szénutczában 130-ik szám alatti háznál, hol az eladó kotsit láthatni.

(3)

(2) 27-én az az a' közelebb mult pénteken, utközben a' szabadság tértől a' külső monostorutczáig elvezett egy csomag Vajda Dánielnek czimezve, megtaláló keretik azt a' külső monostorutczában az özv: színesző Székely Józsefnő északi soron fekvő vastáblás házánál az ifj. b. Kemény György szállásán kézbesíteni, hol illő jutalmát is veendi.

(3)